

CHRISTOPHER CARL DALAGER

9. april 1726 – 1. januar 1799

Af lektor *Finn Gad*

Det virker påfaldende, når det ved et nærmere studium afslører sig, at slægtskab og bekendtskab har spillet en stor rolle, hvor det i kolonisationens første århundrede gjaldt udvælgelsen af de mennesker, der gjorde tjeneste i Grønland. Det gør sig gældende, når talen er om Egedernes slægt og kreds, og ligeledes for Jacob Severins vedkommende i den tid, han havde monopolet på Grønland (1734-49).

Det er vel tænkeligt, at man har villet være sikker på, at det var nogenlunde ordentlige mennesker, man sendte ud. Snarere er det vel sådan, at interessen for Grønland har været mere eller mindre slægtsbetonet. Hvem skulle iøvrigt i 1700-tallet være opmærksom på arbejdet iblandt grønlænderne, om ikke netop de personer, hvis slægtninge stod midt i det og var stillet over for »det grønlandske dessein« som en realitet i dagligdagen.

Ansættelsen af Jacob Severins ene svoger, Lars Dalager (se »Grønland« 1954, s. 318), faldt kun delvis heldigt ud. Lars Dalager huskes dog i Grønlands historie for sine gode gerninger. Det slog gnister, hvor han stødte til. Bekendt blev han vel mest på grund af sine relationer. Et lignende arbejde foreligger ikke fra broderens hånd. C. C. Dalager synes at have været et ganske andet gemyt. En stedsebrændende flamme har gennemglødet hans sinds idealisme. Der var ro og arbejdsomhed over hans virke; men det blev båret frem af en fantasi, der ikke stod tilbage for broderens. Faktisk må C. C. Dalagers gerning vurderes højere end Lars Dalagers. C. C. høstede resultater af blivende værdi, hvad Lars ikke gjorde. For grønlænderne fik Christopher Carl større betydning, al den stund han levede længere i landet og blev stamfader til den bekendte nordgrønlandske slægt, der endnu bærer hans navn, men også fordi hans projekter kunne gennemføres med større held.

1745, 19 år gammel, begyndte han sin løbebane i Den grønlandske Handels tjeneste. Det var i det Jakobshavn, der var blevet anlagt fire år før. Han lærte forbløffende hurtigt grønlandsk og blev hurtigt vellidt af Jakobshavns grønlandske befolkning. 1746 ledede han som købmand Christianshåb, for i 1752 at overtage Frederikshåb. C. C. Dalager yndede imidlertid ikke det sydlige. 1755 blev han efter eget ønske sendt

nordpå og anlagde det år Ritenbenk, hvor han var købmand til 1771. 1784 blev han leder af hvalfangsten og handelen på Arveprinsens Eiland, hvor han fungerede til sin død efter godt 53 års arbejde i Grønland.

Det var i expansionens tid, han kom til at virke. Tanken var såvel mod syd som i Bugten at anlægge kolonier til støtte for handelen og missionen. Dalager så imidlertid videre mod nord, end handelsdirektionen i København kunne. Han opdagede Umanakfjorden for handelen, og fra Ritenbenk blev kolonien Umanak grundlagt 1758. Ti år efter fik han gennemført endnu nordligere togter. Disse endte med anlægget af kolonien Upernavik 1769 og de følgende år. Dette anlæg blev dog for handelsdirektionen i højere grad til ærgelse end til glæde. Det var ikke desto mindre efter Dalagers opfattelse en nødvendighed at foretage disse anlæg. Ikke alene betød de en udvidelse af handelen – i konkurrencen med nederlænderne – men i langt højere grad fandt han anlæggene nødvendige for de menneskers skyld, der levede i disse egne. Deres timelige og åndelige velfærd krævede handelens og missionens hjælp. Umanak gav gode resultater, men kun gennem drøje vanskeligheder gled anlægget af Upernavik ind i en relativ rolig udvikling.

For dette arbejde i det extensive glemte han ikke den intensive forøgelse af produktionen i Bugten. Det, man i København diskuterede muligheden af, udførte han i praksis: Hvalfangst med basis i Bugtens kolonier. Han var ligesom Niels Egede initiativtager på dette felt. Dalager troede dog mere på denne sag end Niels Egede. Som købmand på Arveprinsens Eiland gennemførte han princippet med held til gavn og indtægt for den grønlandske befolkning.

Når man dertil føjer, at han, selv dybt religiøs, ganske som Niels Egede på een gang var missionens og handelens tjener, at hans daglige liv tillige var båret oppe af en æstetisk interesse, der spændte over såvel litteratur, musik som bildende kunst, forstår man, at hans hjem var et kulturcentrum i Diskobugten, og at hans betydning for det grønlandske samfunds udvikling, dels lader sig måle i synlige resultater, dels unddrager sig konstatering, fordi hans indflydelse spændte ud over irrationelle felter, hvor måske hans gerning i det skjulte har båret mest frugt, alene i kraft af det eksempel, han gav, og den opdragelse, der blev hans børn til del.